

YÖNETMELİK

MAĞDUR HAKLARI
DAİRE BAŞKANLIĞI

MAĞDUR HAKLARI DAİRE BASKANLIĞI

GENEL GEREKÇE

Sosyal devlet, kişilere sadece temel hak ve özgürlükler sağlamakla yetinmeyen, aynı zamanda, vatandaşların sosyal durumlarını iyileştirmeyi, onlara insan haysiyetine yaraşır bir yaşam şekli sunmayı, onları sosyal güvenliğe kavuşturmayı kendine ödev bilen devlet anlayışıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında belirtildiği üzere; aileyi, toplumu ve herşeyden önce her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri almakla yükümlü, sosyal bir hukuk devletidir.

Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürüsü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi ile Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinde çocukların ve şiddet mağduru kadınların adli süreçte korunmalarına ilişkin tedbirlerin taraf devletlerce alınması öngörülmüştür.

Ülkemizde son yıllarda yaşanan adalet sistemindeki değişim ve dönüşüm sürecinde, çocuklara yönelik uygulamalarda önemli ilerlemeler sağlanmış; mevzuat güçlendirilmiş, örgütlenmede değişikliklere gidilmiş ve çocuk koruma uygulamalarında kalite standartlarının geliştirilmesine ilişkin çalışmalar yapılmıştır.

Bu anlayış çerçevesinde yürütülen hukuk reformları kapsamında aile ve çocuk mahkemeleri kurulmuş, adli süreçte psiko-sosyal destek sunmak üzere bu mahkemeler bünyesinde uzman istihdam edilmeye başlanmıştır. Ancak uluslararası alanda ortaya çıkan gelişmeler, kabul edilen sözleşmeler ve ülkemizde yapılan bilimsel çalışmalar neticesinde yeni adımlar atılması ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bakanlar Kurulunca kabul edilen 2015-2019 dönemine ilişkin Yargı Reformu Stratejisi ile 2015-2019 dönemine ilişkin Bakanlığımız Stratejik Planında; “Çocuk adalet sisteminde çocuğun etkin korunması için gerekli önlemlerin alınması ve kurumlararası işbirliğinin güçlendirilmesi”, “Çocuklara yönelik adli süreçlerde özel önlemlerin etkin hâle getirilmesi”, “Aile içi şiddetle mücadelede koruma ve soruşturmanın etkinliğinin artırılması” hedef ve stratejilerine yer verilmiştir.

Bu kapsamda; sadece boşanma ve çocuk kovuşturması üzerine kurulu mevcut sistemin geliştirilerek tüm kırılgan grupları kapsayacak şekilde vaka yönetiminin uygulandığı, hizmetin savcılık aşamasından mahkeme aşaması neticelenene kadar sunulduğu, bilgilendirme ve yönlendirme hizmetinin etkin bir şekilde yerine getirildiği yeni bir hizmet modeli ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Ayrıca başta çocuklar olmak üzere tüm kırılgan grupların adalete erişimlerinin güçlendirilmesi, maddi hakikatin ortaya çıkarılabilmesi ve ikincil örselenmelerinin engellenebilmesi için ifade ve beyan verme süreçlerinin bu kişilerin mevcut fiziksel, zihinsel ve psikolojik durumlarına uygun özel ortamlarda yürütülmesi gerekmektedir. Bu Yönetmelik ile; özel ortamlarda ifade ve beyanlarının alınması gerektiği veya fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen hallerde “çocuğun üstün yararı” ilkesi gözetilmek suretiyle öncelikli olarak mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar, cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılgan gruba dahil mağdurlarla uygun ortam ve yöntemle görüşme yapılmasını, ikincil örselenmenin önlenmesini, korunma ihtiyaçlarının tespitini ve ilgili hizmetlere yönlendirilmesini sağlamak suretiyle adalete erişimlerinin güçlendirilmesine katkı sağlamak amacıyla, adliyeler bünyesinde özel bir alan olarak adli görüşme odalarının kurulması, işlerlik kazanması, ilgili personelin görev, yetki ve sorumlulukları ile bu odaların işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; öncelikli olarak çocuğun üstün yararı ilkesi uyarınca çocuk dostu adli usullerin işletilmesini, adli süreç içinde yer alan mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar ile cinsel suç, aile içi şiddet mağdurları ve diğer kırılgan gruba dahil mağdurlarla uygun ortam ve yöntemle görüşme yapılmasını, ikincil örselelenmenin önlenmesini, korunma ihtiyaçlarının tespiti ve ilgili hizmetlere yönlendirilmesini sağlamak üzere adliyeler bünyesinde özel bir alan olarak adli görüşme odalarının kurulması, işlerlik kazanması, ilgili personelin görev, yetki, sorumlulukları ile bu odaların işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik, Bakanlıkça belirlenen adliyeler bünyesinde kurulacak adli görüşme odaları ile bu odalarda görev alacak adli ve idari personeli kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 9/12/1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin 12 nci maddesinin ikinci fıkrasına, 19 uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkrasına ve 40 ıncı maddesine, 25/11/2010 tarihli ve 6084 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürüsü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesinin 36 ncı maddesine, 24/11/2011 tarihli ve 6251 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesinin 26 ncı maddesinin birinci fıkrası ve 56 ncı maddesinin birinci fıkrasına, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 4 üncü, 5 inci ve 15 inci maddeleri ile 35 inci maddesinin birinci fıkrasına ve 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 52 nci ve 236 ncı maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Adli görüşme: Mahkemelerden veya Cumhuriyet başsavcılıklarından adli görüşme odası koordinatörlüğüne yönlendirilen dosyalardaki çocuk veya yetişkinlerle, adli görüşme odalarında yaşlarına, içinde buldukları duruma uygun şekilde uzmanlar tarafından yapılan görüşmeyi,
- Adli işlem: Adli süreçte çocuklara veya yetişkinlere yönelik olarak yürütülen ve bu kişilerin bizzat hazır bulunmasını gerektiren her türlü işlemi,
- Bakan: Adalet Bakanını,
- Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
- Başkanlık: Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Mağdur Hakları Daire Başkanlığını,
- Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile 18 yaşını doldurmamış kişiyi,
- Görüşme yapılan/yapılacak kişi: Adli süreç içinde yer alan mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar ile cinsel suç, aile içi şiddet mağdurları ve diğer kırılgan gruba dâhil yetişkin mağdurları,
- Hâkimlik: Görüşme yapılan kişilerle ilgili olarak adli ve idari tedbirlere karar veren ve bu amaçlarla ifade ve sorgu gibi adli işlemleri gerçekleştiren sulh ceza ve infaz hâkimliklerini,
- Komisyon: Adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonunu,

- h) Koordinatör: Odaların kullanımı ile ilgili işlemlerde teknik personel, uzman ve ilgili yazı işleri personelinin koordinasyonunu sağlayan kişiyi,
- i) Mahkeme: Adli görüşme odalarının bulunduğu yerlerde faaliyet gösteren her türlü ilk derece hukuk ve ceza mahkemelerini,
- j) SEGBİS: Yargı çevresi dışında bulunan ya da mahkemede hazır bulunamayan kişilerin video konferansla dinlenmesi ve ifadelerinin kayıt altına alınması amacıyla kullanılan ses ve görüntü bilişim sistemini,
- k) Teknik personel: Video kaydı, ses kaydı, internet bağlantısı, SEGBİS bağlantısı ve benzeri teknik konularda destek sağlayan personeli,
- l) UYAP: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemini,
- l) Uzman: Aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri bünyesinde psikolog, pedagog ve sosyal çalışmacı kadrosunda çalışan görevliler ile Ceza Muhakemesi Kanunu ve 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu gereğince bu Yönetmelik kapsamına giren konulara ilişkin olarak tayin edilen kişileri,

ifade eder.

Temel ilkeler

MADDE 5 - (1) Adli görüşme odalarından öncelikli olarak mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuklar yararlandırılır. Çocuklarla ilgili her türlü eylem ve işlemlerde çocuğun yüksek yararı öncelikli olarak dikkate alınır.

(2) Adli görüşme odalarında gerçekleştirilen tüm iş ve işlemler ile mesleki çalışmalar sırasında görüşme yapılan/yapılacak kişinin;

- a) Yaş, cinsiyet ve gelişim özelliklerinin göz önünde bulundurulması,
- b) Herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması,
- c) Güvenliği ve temel ihtiyaçları için gereken tedbirlerin alınması,
- ç) Damgalanmasına yol açabilecek eylemlerin engellenmesi ve bu konuda gereken tedbirlerin alınması,
- d) Yaşına ve gelişim durumuna göre hakları ile süreç hakkında bilgilendirilmesi, sürece etkin katılımının sağlanması, gizlilik ilkesine ve kişilik haklarına aykırı olmadıkça ailesinin veya kanuni temsilcisinin de sürece dâhil edilmesi,
- e) Korunma ve desteklenme ihtiyacının tespiti halinde ilgili mevzuatta yer alan kurumlara yönlendirilmesi ve hizmetlerden yararlandırılması,
- f) Yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen kişilerle karşı karşıya getirilmemesi, hususlarında gerekli dikkat ve özen gösterilir.

(3) Tüm iş ve işlemler görüşme yapılan kişinin örselenmesini engelleyecek şekilde mümkün olan en kısa sürede gerçekleştirilir.

(4) Daha önce mevzuata uygun şekilde görüşme yapılarak ifade, beyan ve diğer adli işlemleri gerçekleştirilen kişiler zorunluluk olmadıkça tekrar bu işlemlere tabi tutulmaz.

(5) Hizmetler karşılıklı iletişim, işbirliği ve ekip çalışması anlayışı ile yürütülür.

(6) Gerçekleştirilen çalışmalar ile tutulan kayıt ve raporların gizliliğine riayet edilir.

(7) Bu Yönetmelik kapsamında yapılacak iş ve işlemlerde, Başkanlıkça hazırlanan Mağdura Yaklaşım Kılavuzunda belirtilen ilke ve esaslara uyulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Adli Görüşme Odası Personelinin Görevleri ve Görevlendirilme Usulü

Uzmanın görevleri

MADDE 6 - (1) Adli görüşme odalarında hizmet sunacak uzmanın görevleri şunlardır:

- a) Koordinatörce bilgilendirilmesini müteakip görüşme yapılacak kişinin dosyasını gerekli işlemlerin gerçekleştirilmesini sağlayacak şekilde önceden incelemek.
- b) Görüşme yapılacak kişinin ve yüksek yararına aykırı olmadıkça çocuğun ailesi veya kanuni temsilcisi ya da gerektiğinde müdafii veya vekili ile irtibata geçmek, süreç hakkında bilgi vermek ve gerekli görülen hallerde işlem öncesinde ön görüşme yapmak.
- c) Engellilik, kronik hastalık gibi özel durumları, tercüman ihtiyacı ve diğer gereksinimleri olan görüşme yapılacak kişiler ve aileleri ile ilgili olarak koordinatörce gerekli imkânların sağlanmasını takip etmek ve gerektiğinde durumu ilgili hâkim veya Cumhuriyet savcısının bilgisine sunmak.
- ç) Görüşme yapılacak kişinin adli görüşme odasına gelişinden ayrılmasına kadar kendisine eşlik etmek, gerektiğinde güvenlik güçlerinin ve diğer personelin yardımını almak.
- d) Görüşme öncesinde görüşme yapılacak kişiyi ve gerekli hallerde ailesini görüşmeye hazırlamak ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak.
- e) Mahkemeler veya Cumhuriyet başsavcılığı tarafından koordinatöre yönlendirilen dosyalardaki görüşme yapılacak kişilerle uygun şekilde adli görüşmeleri yapmak.
- f) Adli görüşme sırasında hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafii, vekil veya diğer ilgililerce ses sistemi kullanılarak iletilen soruları görüşme yapılan kişiye uygun ve anlaşılabilir bir dille aktarmak ve rahat bir şekilde cevap vermesini sağlamak.
- g) Görüşme yapılan kişinin, korunma veya desteklenme ihtiyacı içinde bulunduğu tespit halinde, durumu ilgili kurum, kuruluş veya adli mercilere bildirmek.
- ğ) Görüşme sırasında dikkat çeken ve yargılama için gerekli olabilecek görüşme yapılan kişinin genel durumu, beden dili, sorulan sorulara verdiği farklı tepkiler gibi önemli konuları içeren "Adli Görüşme Raporu" nu kendisine verilen süre içinde mahkeme veya Cumhuriyet savcısına sunmak.
- h) Görüşme yapılan/yapılacak kişi ve yakınlarını, istemeleri halinde görüş ve önerilerini iletebileceği yöntem ve merciler konusunda bilgilendirmek.
- ı) Adli görüşme odasının işleyişine ilişkin mevzuat ve uygulamada yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini, bu hizmetten faydalanan kişilerin görüşlerini de dikkate alarak gerektiğinde koordinatöre bildirmek.
- i) Mevzuatta öngörülen veya ilgili hakim ya da Cumhuriyet savcısı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Adli görüşme odası koordinatörünün görevleri

MADDE 7 - (1) Yazı işleri müdürü veya mümkün olmaması halinde organizasyon ve iletişim becerisi olan uygun bir personel komisyon tarafından adli görüşme odası koordinatörü olarak görevlendirilir.

(2) Koordinatörün görevleri şunlardır:

- a) Hizmet kalitesi standartlarını gözetmek, adli görüşme odasının düzenli ve etkin şekilde işlemini sağlamak ve bu yönde gerekli tedbirleri almak.

- b) Mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı tarafından görüşme yapılması istenilen kişiler için gerekli randevu düzenlemelerini yapmak ve takibini sağlamak.
- c) Randevuların belirli bir düzen içinde planlanması için gerekli işlemleri yapmak.
- ç) Görüşme öncesinde ilgili hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafî, vekil, uzman, yazı işleri personeli ve teknik personel arasında koordinasyonu sağlamak.
- d) Mahkeme ve Cumhuriyet başsavcılığı tarafından yapılan adli görüşme taleplerini ilgili uzmana haber vermek.
- e) Acil hallerde adli görüşme odalarının kullanımı ile ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak ve ilgili mercilerin koordinasyonunu sağlamak.
- f) Görüşmenin verimli ve güvenli geçmesi için gereken tedbirleri almak, bu konuda gerektiğinde güvenlik güçlerinden yardım istemek ve görüşme sonrasında ilgili dosyanın mahkeme veya Cumhuriyet savcısına gönderilmesini sağlamak.
- g) Adli görüşme odasının işleyişine ilişkin uygulamada yaşanan sorunlar ile çözüm önerilerini Cumhuriyet başsavcılığına bildirmek.
- ğ) İşlemler sırasında korunma ihtiyacı tespit edilen ve ilgili mercilere yönlendirilen kişilere yönelik kayıtları tutmak.
- h) Aynı ilde bulunan Çocuk İzlem Merkezi, Üniversite Çocuk Koruma Merkezi, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi gibi kurumlar ile irtibat ve koordinasyon içinde çalışmak.
- ı) Mevzuatta öngörülen veya ilgili hakim ya da Cumhuriyet savcısı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Teknik personelin görevleri

MADDE 8 - (1) Bakanlık veya Cumhuriyet başsavcılıkları tarafından UYAP, SEGBİS ve diğer ilgili bilişim sistemleri konusunda uzman bir personel adli görüşme odasına teknik destek vermek üzere görevlendirilir.

(2) Teknik personelin görevleri şunlardır:

- a) Koordinatör tarafından bildirilen görüşmeler için gereken teknik hazırlıkları yapmak.
- b) Video kaydı, ses kaydı, internet bağlantısı, SEGBİS bağlantısı ve UYAP işlemleri gibi konularda teknik destek sağlamak.
- c) Malzemelerin bakım ve kontrollerini takip etmek ve bu konuda koordinatörle işbirliği içinde çalışmak.
- ç) Görüşme yapılan kişilerle ilgili dijital veri ve belgelerin güvenliğini sağlayacak tedbirleri almak.
- d) Mevzuatta öngörülen veya ilgili hakim ya da Cumhuriyet savcısı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Uzman ve personel görevlendirilmesine ilişkin hususlar

MADDE 9 - (1) Komisyon, nöbet çizelgesi oluşturarak, aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde çalışan uzmanları bu Yönetmelikte belirtilen iş ve işlemleri yerine getirmek üzere görevlendirir.

(2) Aile, çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemeleri bünyesinde görevli bulunan uzmanların sayılarının yetersiz olduğu yerlerde Cumhuriyet başsavcılığı ile gerekli yazışmaların yapılması suretiyle denetimli serbestlik müdürlükleri bünyesinde çalışan denetimli serbestlik uzmanlarından da nöbet çizelgesine dahil edilmek suretiyle faydalanılabilir.

(3) Adliye bünyesinde yeterli sayıda uzmanın görev yapmaması, denetimli serbestlik müdürlükle-

rinde görevli uzmanların işlerinin yoğun olması veya görevin belirtilen uzmanlar tarafından yapılmasında fiili veya hukuki bir engel bulunması halinde; yürütülen adli süreç kapsamında mahkemeler veya Cumhuriyet başsavcılıklarınca ilgili kanunlar gereğince bilirkişi görevlendirilmek suretiyle adli görüşme odası kullanılır. Ancak ifade ve beyan alınması sırasında bu Yönetmelikte belirtilen usûl ve ilkeler dikkate alınır.

(4) Bu Yönetmelik hükümleri uyarınca mevcut uzman sayısı ve iş durumu dikkate alınarak adli görüşme odasında görev alacak personelin nöbet çizelgesi uygun görülen süreler için komisyon tarafından düzenlenir. Nöbet çizelgesinde uzmanların eşit aralıklarla yer almaları sağlanır. Acil hallerde ve ihtiyaç olması halinde ek personel görevlendirilir.

(5) Cinsel suç mağdurlarının beyanlarının veya ifadelerinin alınması sırasında mümkün olması halinde, mağdurla aynı cinsiyete sahip uzman görevlendirilir. Ayrıca sürecin tekrarlanması halinde, mümkünse aynı uzmanın görevlendirilmesi sağlanır.

(6) Adli görüşme odasının işleyişi acil haller hariç olmak üzere mesai saatlerine göre belirlenir. Ancak komisyon, adliye gelen görüşme yapılacak kişi sayısı, mevcut iş yükü, insan kaynağı ve diğer halleri gözeterik, adli görüşme odasının yirmi dört saat esasına göre veya hafta sonu da çalışmasına karar verebilir.

(7) Hizmette sürekliliğin ve kalitenin sağlanması bakımından koordinatörün ve görevlendirilen diğer personelin zorunlu haller dışında değiştirilmemesi esastır.

(8) Adli görüşme odasında görev yapacak personelin izinlerine ilişkin hususlar hizmetin aksamasına dikkat edilerek ilgili mevzuat hükümlerine göre yerine getirilir.

Mahkemelerin kendi uzmanlarından yararlanması

MADDE 10 - (1) Mahkemeler, adli görüşme odasında yapılacak iş ve işlemin niteliği ile görüşme yapılacak kişinin yararını dikkate alarak, nöbet çizelgesinde belirlenen uzman yerine kendi birimlerinde görevli uzmanlardan da yararlanabilirler.

(2) Yukarıdaki fıkra uyarınca görevlendirilen uzmanlar da bu Yönetmelikte öngörülen görevleri yerine getirmek ve işleyişe uygun hareket etmekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Adli Görüşme Odalarına İlişkin Standartlar

Adli görüşme odalarının genel standartları

MADDE 11 - (1) Adliyeler bünyesinde özel bir alan olarak oluşturulacak adli görüşme odasında, mümkün olduğu ölçüde aşağıdaki genel standartların yerine getirilmesi sağlanır:

- Adli görüşme odasının; görüşme odası, bekleme odası ve gözlem odası olmak üzere en az üç bölümden oluşması ve bölümlerin yan yana veya yakın bir konumda olması.
- Her bir bölümün en az yirmi dört metre kare büyüklüğünde, aydınlık ve ferah olması.
- Bölümlerin uygun sıcaklıkta, rutubetsiz olması ve iyi havalandırılması.
- Adli görüşme odasının, kurulduğu binanın sessiz bir yerinde konumlandırılması, girişinin mümkünse ayrı bir kapıdan yapılması ve sınırlı erişim düzenlemelerine uygun olarak yapılandırılması.
- Bölümlerin birbirinden duvar veya modüler sistemle ayrılması ve ses yalıtımına yönelik tedbirlerin alınması.

- e) Bölümlerin içinde yer alan mobilyaların bölümün amacına uygun ve farklı yaş grubundaki kişilerin rahatlıkla kullanabileceği şekilde seçilmesi.

Bekleme odası

MADDE 12 - (1) Bekleme odası, görüşme yapılacak kişilerin ve diğer ilgililerin işlem öncesinde bekleyeceği, işleme hazırlanacağı ve gerektiğinde avukatıyla birebir görüşme yapacağı çok amaçlı adli görüşme odası bölümüdür.

(2) Bekleme odasında genel asgari standartlara ek olarak mümkün olduğu ölçüde aşağıdaki asgari standartlar sağlanır:

- Görüşme yapılacak kişilerin ve diğer ilgililerin istirahat edebilecekleri rahatlıkta, iyi havalandırılmış ve aydınlık bir yapıda olması.
- Ofis ortamından ziyade bekleme salonu gibi tasarlanması.
- Oda tasarlanırken ve mobilyalar seçilirken farklı yaş gruplarından kişilerin ihtiyaçlarının dikkate alınması, sadece küçük yaşta çocuklara veya ergenlere yönelik tasarlanmaması.
- Farklı yaş grupları ve ihtiyaçları dikkate alınarak gerektiğinde çocuğun psiko-sosyal rahatlığını sağlayacak oyuncak, boyama kiti, kâğıt-kalem, çizgi roman gibi materyallerin bulundurulması.

(3) Görüşme yapılacak kişi ile karşılaşmasında sakınca bulunan kişiler hiçbir şekilde bekleme odasına alınmaz; bu kişilerin işlem sırasında hazır bulunabileceği durumlarda görüşme yapılan kişi ile karşılaşmaması için gerekli tüm tedbirler uzman ve koordinatör tarafından alınır. Bu konuda gerektiğinde güvenlik güçlerinin yardımına başvurulabilir.

Görüşme odası

MADDE 13 - (1) Görüşme odası, görüşme yapılan kişi ile uzmanın sesli ve görüntü kaydı alınarak birebir görüşme yapabileceği adli görüşme odası bölümüdür.

(2) Görüşme odasında genel asgari standartlara ek olarak mümkün olduğu ölçüde aşağıdaki asgari standartlar sağlanır:

- Odanın adli görüşme amacına uygun olarak mümkün olduğunca sade bir şekilde tasarlanması ve mobilyalar seçilirken farklı yaş gruplarından görüşme yapılan kişilerin ihtiyaçlarının dikkate alınması.
- Yüksek kaliteli görüntü kaydı ve aktarımı yapabilecek en az iki kamera bulundurulması, kameraların görüşme yapılan kişi tarafından fark edilmeyecek şekilde odanın iki köşesine, bir tanesi odanın tümünü görebilecek, diğeri ise gerektiğinde görüşme yapılan kişinin beden diline, yüz ve mimiklerine yakın çekim yapabilecek şekilde konumlandırılması.
- Yüksek kaliteli ses kaydı ve aktarımı yapabilecek mikrofon ve kulaklık sisteminin bulundurulması ve görüşme yapılan kişinin dikkatini çekmeyecek şekilde konumlandırılması.
- Oda içindeki cihaz ve donanımın SEGBİS ve UYAP ile tam uyumlu olması.
- Oda içindeki cihaz ve donanımın kullanımının görüşme sürecini kolaylaştıracak basitlikte olması.
- Gözlem odası ile görüşme odası arasında ses ve görüntünün kamera ile aktarılması.
- Gerektiğinde görüşme yapılan kişinin yaşına uygun bir şekilde kendisini ifade etmesini kolaylaştıracak oyuncak, boyama kalemleri, kâğıt-kalem gibi materyallerin temin edilmesi.
- Odanın kapısına içeride görüşme yapıldığını belirten bir uyarının asılması.

Gözlem odası

MADDE 14 - (1) Gözlem odası, adli görüşme sırasında ilgili hâkim veya Cumhuriyet savcısı ile birlikte hazır bulunabilecek diğer ilgili kişilerin, adli görüşmeyi takip ettiği adli görüşme odası bölümüdür. Ayrıca görüşme odasındaki donanımın kontrol edildiği teknik cihazlar bu bölümde yer alır.

(2) Gözlem odasında genel asgari standartlara ek olarak mümkün olduğu ölçüde aşağıdaki asgari standartlar sağlanır:

- Gözlem odasının, adli işlem sırasında hazır bulunabilecek kişilerin görüşmeyi rahatça takip edebileceği şekilde tasarlanması.
- Odada SEGBİS ve UYAP bağlantısı, görüşmenin sesli, görüntülü ve yazılı kaydı için gerekli teknik donanımın bulunması.
- Görüşme odası ile gözlem odası arasında yüksek kaliteli ve karşılıklı ses ve görüntü iletiminin sağlanması.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Adli Görüşme Odalarının İşleyiş Usulleri

Adli işlemlerin adli görüşme odalarında yürütülmesine ilişkin esaslar

MADDE 15 - (1) Adli görüşme odasının;

- Öncelikli olarak mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocukların,
- Cinsel suç ve aile içi şiddet suçu mağdurları ile diğer kırılgan gruba dâhil mağdurların, ifade ve beyanlarının alınmasında kullanılması esastır.

(2) İş yoğunluğu dikkate alınarak adli görüşme odasından; görüşme yapılacak kişinin vekili, müdafii veya uzmanın talebiyle ya da resen ilgili hâkim veya Cumhuriyet savcısı tarafından özel ortamda ifade veya beyanının alınması gerektiği ya da fail ile yüz yüze gelmesinde sakınca bulunduğu değerlendirilen kişiler öncelikli olarak faydalanır.

(3) İş yoğunluğu dikkate alınarak Cumhuriyet başsavcılığı tarafından adli görüşme odasının belirli gün veya saatlerde belirli gruplar için yapılacak işlemlerde kullanılmasına karar verilebilir.

(4) Mahkeme ve Cumhuriyet başsavcılığı yazı işleri müdürlükleri tarafından görüşme yapılan kişilere ilişkin dosyaların üzerine işlemlerin adli görüşme odasında yapıldığına dair "Adli Görüşme Odası Çocuk" veya "Adli Görüşme Odası Yetişkin" yazılı bir kaşe basılır. Koordinatörce de üzerinde kaşe olmayan dosyalara aynı kaşe basılır.

Çocuklara öncelik verilmesi

MADDE 16 - (1) Adli görüşme odasının kullanımında çocuklara öncelik verilmesini sağlamak amacıyla, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından adliyenin mevcut iş yükü ve işleyişi dikkate alınarak bir günü mağdur çocuklar için olmak üzere haftanın en az iki günü münhasıran çocuk dosyalarına tahsis edilir.

(2) Münhasıran çocuk dosyalarına ayrılan günlerde adli görüşme odasının bu kapsamda değerlendirilen diğer mağdurlarla ilgili işlemler için kullanılabilmesi acil bir halin varlığına ve odanın uygunluğuna bağlıdır.

(3) Çocukların dâhil olduğu vakalarda, çocuğun hazır bulunması ve bilgisine başvurulması gereken diğer adli işlemler de adli görüşme odasında gerçekleştirilebilir.

Soruşturma aşamasındaki işlemler

MADDE 17 - (1) Soruşturmayı yürüten Cumhuriyet savcısının veya ilgili sulh ceza hâkiminin uygun görmesi üzerine koordinatör gerekli işlemleri derhal başlatır ve adli görüşme odasının uygunluğuna göre ilgili personelle irtibata geçer.

(2) Adli görüşme odasının uygun ve kullanılabilir olması halinde, koordinatör tarafından görevli uzman hazır edilir. Uzman, görüşme yapılacak kişiyi ifade veya beyan alma işlemine hazırlar. Daha sonra ilgili Cumhuriyet savcısı ya da sulh ceza hâkimine haber verilmek suretiyle işlem yerine getirilir.

(3) Adli görüşme odasının talep anında müsait olmaması halinde, ilgili Cumhuriyet savcısına veya hâkime derhal bilgi verilir ve işlemin yapılabileceği en yakın tarih ve saat bildirilir. Taleple işlem arasındaki sürede görüşme yapılacak kişinin yararının gerektirdiği tedbirlerin alınması ve gereksiz yere bekletilmemesi esastır.

(4) Soruşturma aşamasında 5271 sayılı Kanununun 52 nci maddesi uyarınca mağdur çocuğun veya duruşmaya getirilmesi mümkün olmayan ve tanıklığı maddi gerçeğin ortaya çıkarılması açısından zorunlu olan kişilerin beyanının alınması sırasında görüntü veya ses kaydı alınır. Zorunluluk arz etmeyen hallerde de görüşme yapılan kişinin tekrar adli sürece dâhil edilmesini engellemek amacıyla rızası dahilinde sesli ve görüntülü kaydı alınabilir.

Mahkeme aşamasındaki işlemler

MADDE 18 - (1) Mahkeme aşamasında bu Yönetmeliğin 15 inci maddesinde sayılan kişilerin ifade veya beyanının adli görüşme odasında alınmasına, ilgili hâkim tarafından karar verilebilir. Hâkim gerekli görmesi halinde bu hususta karar verirken uzman görüşünden de faydalanabilir.

(2) Görüşme yapılacak kişinin ifade ve beyan alma işleminin adli görüşme odasında yapılmasına tensip aşamasında veya duruşma sırasında karar verilmesi halinde; ilgili yazı işleri personeli tarafından koordinatör ile irtibata geçilerek adli görüşme odasının uygun olduğu gün ve saatte duruşma günü verilmesi sağlanır. Çıkarılan davetiyede ifadenin adli görüşme odasında alınacağı özellikle belirtilir.

(3) Birinci fıkra uyarınca işlem yapılmasına duruşma sırasında veya acele hallerde hâkim tarafından karar verilmesi halinde, koordinatör ile irtibata geçilerek, uygun ve kullanılabilir olması durumunda ifade ve beyan alma işlemi gecikmeksizin adli görüşme odasında yapılır.

(4) İfade veya beyanın adli görüşme odasında alınacağı durumlarda, koordinatör gerekli işlemleri derhal başlatır. Koordinatör tarafından görevli uzman hazır edilir. Uzman, görüşme yapılacak kişiyi ifade veya beyan alma işlemine hazırlar. Niteliğine göre ifade ve beyan alma işlemi, hâkim bizzat adli görüşme odasında yapabileceği gibi SEGBİS aracılığıyla da gerçekleştirebilir.

Karar üzerine koordinatörce yapılacak işlemler

MADDE 19 - (1) Koordinatör, kararın kendisine ulaşmasından veya kendi iş listesine düşmesinden itibaren UYAP ekranında gerekli kayıtları oluşturur; mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı bilgisi, taraf bilgisi, işlem tipi ile belirlenen tarih ve saat gibi bilgiler otomatik olarak iş listesine düşmüş ise gerekli kontrolleri ve düzeltmeleri yapar.

(2) Koordinatör, belirlenen tarih için nöbet çizelgesinde görevlendirilmiş uzmanı derhal bilgilendirir ve dosya bilgilerini aktarır.

(3) Koordinatör, belirlenen gün ve saatte işlemin tam ve amaca uygun olarak yerine getirilmesini takip eder.

Uzmanın dosyayı incelemesi ve ön görüşme yapması

MADDE 20 - (1) Koordinatör tarafından dosya bilgilerinin iletilmesi üzerine uzman, dosyayı inceleyerek, görüşme yapılacak kişinin yararına aykırılık taşımadıkça kanuni temsilcisiyle ve gerektiğinde müdafii veya vekili ile irtibata geçerek görüşme yapılacak kişiyle bir ön görüşme gerçekleştirebilir.

(2) Uzman, ön görüşme yapılan kişilere süreçle ilgili bilgi verir, varsa sorularını cevaplar ve bu aşamada tespit ettiği özel durumlarla ilgili gerekli yönlendirme ve diğer işlemleri başlatır.

(3) Uzman, işlem öncesinde, sırasında ve sonrasında görüşme yapılacak kişiyi anlayacağı bir dille bilgilendirir ve iyilik halinin sağlanması için gerekli tedbirleri alır.

Adli görüşme

MADDE 21 - (1) Uzmanın görüşme yapılacak kişinin yaşına, gelişim özelliklerine ve durumuna uygun doğrudan bir adli görüşme yapması esastır. Adli görüşmenin süresi, biçimi ve kapsamı görüşme yapılacak kişinin yararına ve işlemin niteliğine göre belirlenir.

(2) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafii veya vekil ve diğer ilgililerin soru sormasının gerektiği hallerde adli görüşme aşağıdaki esaslara uygun şekilde yapılır:

- a) Adli görüşme, görüşme odası bölümünde gerçekleştirilir ve işlem sırasında bu bölüme görüşme yapılacak kişi ve uzman ile gerekmesi halinde tercüman dışında kimse alınmaz.
- b) Uzman, görüşme öncesinde görüşme yapılacak kişiye görüşmenin niteliğini, yapılacak işlemleri, görüşmenin sesli ve görüntülü olarak aktarıldığını, görüşmenin kaydedilip kaydedilmediğini ve kimler tarafından takip edildiğini anlayabileceği bir dille anlatır.
- c) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafii, vekil ve diğer ilgililer, SEGBİS bağlantısı ile mümkünse duruşma salonundan ya da gözlem odasından görüşmeyi takip eder.
- ç) Hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafii, vekil ve diğer ilgililer, sorularını mikrofon veya ekran vasıtasıyla adli görüşmeyi gerçekleştiren uzmana iletir.
- d) Uzman, kendisine iletilen soruyu görüşme yapılan kişinin durumuna uygun bir dille aktarır, varsa ek soruları aynı usulle yöneltir.
- e) Adli görüşmenin sesli ve görüntülü olarak kaydı ile kameraların kullanılma işlemi, ilgili mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı zabıt katibi veya teknik personel tarafından yapılır. Sesli ve görüntülü kayıt UYAP sistemine kaydedilir.
- f) Adli görüşmenin tutanağa geçirilmesi, ilgili mahkeme veya Cumhuriyet başsavcılığı zabıt katibi tarafından yapılır. İfadelerin yazıya dökümü için bilgisayar yazılımlarından da faydalanılabilir. Görüşme sonunda tutanağın bir örneği taraflara verilir veya sonradan tebliğ edilir.
- g) Görüşme sonunda uzman tarafından görüşmenin genel çerçevesi, içeriği, görüşme sırasında dikkat çeken ve yargılama için önemli olabilecek konuları içeren adli görüşme raporu düzenlenir ve belirlenen süre içinde dosyaya sunulur.

(3) Görüşme yapılacak kişinin yararı ve maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasına katkı verecek durumlarda, hâkim ya da Cumhuriyet savcısı tarafından görüşmeyi izlemek üzere adli tıp gibi farklı uzmanlık alanlarından kişiler de görevlendirilebilir.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca görevlendirilenler, yapılan görüşmeyi gözlem odasından veya duruşma salonundan takip ederek, 5271 sayılı Kanunun 66 ncı maddesinin altıncı fıkrasında öngörülen usule uygun olarak soru yöneltebilirler.

(5) 5271 sayılı Kanunun 68 inci maddesi uyarınca katılanın veya vekilinin, şüphelinin ya da sanığın yahut müdafii ile kanuni temsilcinin istemi üzerine davet edilen uzman hakkında da dördüncü fıkra hükümleri uygulanır.

Adli görüşme sırasında kullanılacak teknikler

MADDE 22 - (1) Uzman; görüşme yapılacak kişinin durumu, görüşmenin niteliği, süresi ve diğer hususları göz önünde bulundurarak genel mesleki bilgi ve tecrübesinin gerektirdiği teknikleri kullanır.

(2) Görüşmeyi takip eden hâkim, Cumhuriyet savcısı, müdafii, vekil ve diğer ilgililer de görüşmenin yukarıdaki fıkra uyarınca ve görüşme yapılan kişinin örselenmesini engelleyecek şekilde gerçekleştirilmesi için gereken azami özeni gösterirler.

Koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbirlere yönelik işlemler

MADDE 23 - (1) Bu Yönetmeliğin 15 inci maddesinde belirtilen ve ilgili mevzuat hükümlerine göre hakkında koruyucu, önleyici ve destekleyici tedbir alınmasına yönelik işlem yapılmakta olan kişilerle adliye içinde doğrudan görüşme yapılmasını gerektiren hallerde de adli görüşme odasından yararlanılabilir.

(2) Yukarıda yazılan hallerde ilgili mahkeme veya hâkimliğin uygun görmesi üzerine koordinatör tarafından bu Yönetmeliğin 19 uncu maddesi hükümlerine göre işlem yapılır.

Korunma ve desteğe ihtiyacı olduğu tespit edilen kişilerin yönlendirilmesi

MADDE 24 - (1) Dosya içeriğiyle ilgili olsun ya da olmasın, herhangi bir adli işlem sırasında korunma ve desteğe ihtiyacı olduğu tespit edilen kişilerin durumu uzman tarafından ilgili mevzuat uyarınca yetkili mercilere yönlendirilmek üzere derhal koordinatöre bildirilir.

Hukuk mahkemelerindeki işlemler ve diğer haller

MADDE 25 - (1) Hukuk mahkemelerinde taraf veya tanık olarak yer alan, bu Yönetmeliğin 15 inci maddesi kapsamına girdiği değerlendirilen kişilere ilişkin işlemler de ilgili hâkimin uygun görmesiyle adli görüşme odasında gerçekleştirilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Hizmet Kalitesi, Kurumlararası Koordinasyon ve Personel Kapasitesinin Güçlendirilmesi

Hizmet kalitesinin sağlanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi

MADDE 26 - (1) Adli görüşme odalarının işleyişine ilişkin hizmet kalitesinin sağlanmasında hizmetten yararlanan kişiler ile personelin görüşlerini açıkça paylaşabileceği katılımcı bir yaklaşım sergilenmesi esastır.

(2) Görüşme yapılan kişilerin ve ailelerin geri bildirimlerini almak amacıyla adli görüşme odasında istek-şikayet kutuları ile yeterli sayıda geri bildirim formu bulundurulur.

(3) Adli işlem sonrasında uzman tarafından görüşme yapılan kişi ve ailesine geri bildirim formlarıyla ilgili bilgi verilir ve bu formları doldurmaları teşvik edilir. Geri bildirim sözlü yapılması veya ilgilerin okuma-yazma bilmemesi halinde, uzman bu durumu belirterek formu kendisi de doldurabilir.

(4) Geri bildirim formları her ay Cumhuriyet başsavcılığı tarafından değerlendirilir. İletilen sorunların çözümüne ilişkin olarak uygulama ve işleyişe dair yapılması gereken işlemler ilgili birimlere iletilir.

Uygulamada yaşanan sorunların takibi ve raporlanması

MADDE 27 - (1) Koordinatör, uzmanların da görüşünü alarak adli görüşme odasının işleyişine ilişkin yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini içeren raporu üç ayda bir Cumhuriyet başsavcılığına sunar.

(2) İşleyişe ilişkin olarak yaşanan idari sorunların çözümü için Cumhuriyet başsavcılığı tarafından gerekli tedbirler alınır. Mahkeme aşamasındaki işlemlere yönelik sorunlar ise komisyonda değerlendirilir. Uygun görülen aralıklarla komisyon başkanı ve Cumhuriyet başsavcısının da katılımıyla ilgili personelle toplantılar yapılarak yaşanan sorunların giderilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması için atılacak adımlar değerlendirilir. Koordinatörce, Cumhuriyet başsavcılığına sunulan raporlar değerlendirilmek suretiyle oluşturulacak raporlar altı ayda bir Başkanlığa iletilir.

(3) Başkanlıkça adli görüşme odasının standartlara uygun bir şekilde kurulup işletildiğinin kontrolü ve sorunların yerinde tespit edilmesi amacıyla uygun aralıklarla alan ziyaretleri düzenlenir.

(4) Başkanlıkça her yıl Kasım ayında, adli görüşme odasında sunulan hizmetlere ilişkin olarak alınan geri bildirimlerin değerlendirilmesi, uygulamada yaşanan sorunların ve ihtiyaçların tespiti ile çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla ilgili birim, kurum veya kuruluşların katılımıyla toplantı düzenlenir. Toplantı sonuçları, gerekli tedbirlerin alınması amacıyla Başkanlıkça ilgili diğer kurum veya kuruluşlarla da paylaşılabilir.

(5) Adli görüşme odasında yapılan iş ve işlemlerle ilgili bilgiler üç ayda bir Cumhuriyet başsavcılığı tarafından Başkanlığa gönderilir. Başkanlık tarafından söz konusu istatistiki veriler ve işleyişe ilişkin olarak gönderilen raporlar incelenmek suretiyle değerlendirilir.

(6) Başkanlık tarafından yapılan değerlendirmeler doğrultusunda; adli görüşme odasının işleyişinin güçlendirilmesi için, mevzuat değişiklikleri de dâhil olmak üzere yapılması gereken çalışmalar her yıl Bakanlığa arz edilir ve gerekli işlemler başlatılır.

Kurumlararası koordinasyon

MADDE 28 - (1) Adli görüşme odasının işleyişinde ilgili tüm kurum veya kuruluşlarla tam bir işbirliği içinde çalışılması esastır. Farklı kurumlar arasındaki koordinasyon koordinatör tarafından sağlanır.

(2) Aynı yerde bulunan Çocuk İzlem Merkezi, Üniversite Çocuk Koruma Merkezi ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi gibi kurumlarla işbirliği halinde çalışılır, uzmanlar arasında düzenli vaka toplantıları yapılarak uygulamanın istikrarlı bir şekilde işletilmesi sağlanır ve gereken tedbirler alınır.

(3) İlgili kurumlar tarafından düzenlenen koordinasyon toplantılarına katılan hâkim, Cumhuriyet savcısı, uzman veya diğer personel; adli görüşme odasının işleyişi, diğer kurumlara yapılan yönlendirmeler ile kurumlararası işbirliğine yönelik gözlem ve önerilerini bu toplantıda paylaşır.

(4) Adli görüşme odasıyla ilgili merkezi düzeydeki genel iş ve işlemler ile Bakanlık içi ve kurumlararası koordinasyon Başkanlık tarafından yerine getirilir.

Hizmet içi eğitimler

MADDE 29 - (1) Bu Yönetmelikte yer alan hizmetlerin tam ve kaliteli şekilde yerine getirilmesi için personele yönelik kapasite artırımı ve hizmet içi eğitim tedbirleri Bakanlıkça alınır. Uygun görülen aralık ve konularda adli görüşme odasının bulunduğu yerlerde görev yapan ve mesleğe yeni başlayan uzman ve diğer personelin adli görüşme odasının işleyişi konusunda hizmet içi eğitim alması Bakanlık tarafından sağlanır. Ayrıca hâkim ve Cumhuriyet savcılarına yönelik eğitim Türkiye Adalet Akademisi tarafından gerçekleştirilir.

(2) Yapılacak hizmet içi eğitimlerde hem personelin özel görevlerine odaklanılmasına hem de disiplinlerarası çalışmayı destekleyici yöntemler kullanılmasına dikkat edilir.

(3) Personelin uygulama yapmasını kolaylaştıracak araçlar; uygulamada yaşanan sorunlar, personelin ihtiyaç ve görüşleri de dikkate alınarak Başkanlık tarafından geliştirilir.

(4) Başkanlık adli görüşme konusunda bilimsel araştırmaların yapılmasını ve ileri düzey adli görüşme sertifika programlarının geliştirilmesini teşvik eder, bu konuda üniversiteler, uluslararası kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

ALTINCI BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Adli görüşme odalarının yaygınlaştırılması

MADDE 30 - (1) Bakanlıkça, adliyeye intikal eden soruşturma ve davaların niteliği ile sayısı da dikkate alınarak adli görüşme odası bulunmayan yerlerde uygulamanın yaygınlaştırılması ve ihtiyaç duyulan adliyelerde adli görüşme odası oluşturulması için gerekli tedbirler alınır ve yeni yapılacak adliyelerde bu Yönetmelikte öngörülen standartlara uygun bölümlerin planlarda yer alması sağlanır.

Yürürlük

MADDE 31 - (1) Bu Yönetmelik Adalet Bakanı tarafından onaylandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 32 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.